

๕๐

อย่าใ้เกิด
อาการน้อยใจ

ผู้ใดละทิ้งคนของตน
ทำผู้ที่มาใหม่ให้เป็นที่รักอย่างนี้
ผู้นั้นคนเดียวจะเศร้าโศกมากมาย
เหมือนพราหมณ์ธูมารีเศร้าโศกอยู่อย่างนั้น

อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ

๔๖๐

หนทางแห่งการสร้างบารมีเป็นเส้นทางที่ยาวไกล จะต้องอาศัยความมุ่งมั่นและไม่ประมาท จึงจะสามารถสร้างบารมีได้ตลอดรอดฝั่ง และย่นหนทางในสังสารวัฏให้สั้นเข้ามาได้ หากเป็นผู้ประมาทในชีวิตแล้ว ก็ยิ่งเป็นการยืดเวลาของการเวียนว่ายตายเกิดให้ยาวนานออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด พระบรมศาสดาจึงตรัสว่า สังสารวัฏของผู้ที่ประมาทนั้นยาวไกลหาเบื้องต้นท่ามกลาง และเบื้องปลายไม่ได้ การที่เราจะเป็นผู้ไม่ประมาทอย่างสมบูรณ์ได้นั้น ต้องหมั่นทำภาวนา นำใจของเราให้กลับเข้ามาอยู่ในแหล่งแห่งสติแหล่งของปัญญาตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ต้องหมั่นทำใจหยุดใจนิ่งอยู่ที่กลางของกลางกายให้ได้ตลอดเวลา พลังแห่งสติและปัญญาของเราจึงจะเต็มเปี่ยมบริบูรณ์อย่างแท้จริง

มีวาระพระบาลีใน ฐัมมการิชาดก ความว่า

“เอวํ โย สนนํรจกตฺวา	อาคณฺตุํ กุรุเต ปิยํ
โส เอโก พหุ โสจติ	ฐมฺการีว พฺรหฺมโณ

ผู้ใดละทิ้งคนของตน ทำผู้ที่มาใหม่ให้เป็นที่รักอย่างนี้
ผู้นั้นคนเดียวจะเศร้าโศกมากมาย เหมือนพราหมณ์ฐัมการี
เศร้าโศกอยู่อย่างนั้น”

ถ้อยคำถาอั้นเป็นคำสุภาสิตที่หลวงพ่อยกมาข้างต้นนี้

อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ

๔๖๑

เป็นอุทาหรณ์ที่สำคัญสำหรับทุกท่าน โดยเฉพาะท่านที่จำเป็น ต้องร่วมงานกับผู้คนจำนวนมาก การวางตัวของเรากับบุคคล เหล่านั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก ผู้ได้บังคับบัญชาย่อมปรารถนา หัวหน้าที่เปี่ยมด้วยเมตตา มากด้วยคุณธรรม ซึ่งคุณธรรม พื้นฐานที่สำคัญก็คือ การเป็นผู้ที่มีความกตัญญูกตเวที ให้ความสำคัญกับทุกๆ คน โดยอย่าให้ผู้บังคับบัญชาของเราเกิด ความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ หรือเข้าใจคลาดเคลื่อน เพราะถ้าน้อยเนื้อต่ำใจ หรือเข้าใจคลาดเคลื่อนแล้ว อาการเช่นนี้ ย่อมจะเป็นผลร้ายกับเราและโครงการของเราได้

เรื่องราวที่เกิดจากความน้อยเนื้อต่ำใจ ทำให้เข้าใจคลาดเคลื่อน จนเกิดเป็นความเสียหายนี้เคยมีมาแล้วทุกยุคทุกสมัย แม้แต่ในสมัยพุทธกาล ก็เคยเกิดเรื่องทำนองนี้มาแล้วเช่นกัน

*สมัยหนึ่ง พระเจ้าโกศลผู้เป็นพระราชาแห่งเมืองสาวัตถี หลังจากที่ผ่านมาพ้นภาวะสงครามมาแล้ว พระองค์ไม่ได้ส่งเคราะห์ทหารเก่าๆ ที่ติดตามสนองงานพระองค์มาตั้งแต่ครั้งออกศึก ไม่ได้ทรงยกย่องด้วยสักการะทั้งหลาย แต่กลับส่งเคราะห์

อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ

๔๖๒

ทหารใหม่ ภายหลังเมื่อพระเจ้าโกศลเสด็จไปปราบปรามโจร
ที่ปัจฉิมตชนบท ทหารเก่าที่เคยออกรบต่างพากันคิดว่า เมื่อ
พระราชามีทรงให้ความสำคัญ พวกเราลงไปก็คงไร้ประโยชน์
ทหารใหม่ที่พระราชามีให้ความสำคัญ ก็คงจะรบอย่างเต็มกำลัง
ฝ่ายทหารใหม่ก็คิดว่า เรามาเพื่อเป็นแขกของพระราชามีเท่านั้น
ทหารเก่าที่เคยรบครั้งก่อน ก็คงจะช่วยกันรบอย่างเต็มที่ เมื่อ
ต่างฝ่ายต่างคิดเช่นนี้ ใจก็ไม่เป็นหนึ่ง ทำให้เหล่าโจรสามารถรบ
ชนะได้อย่างสบายๆ

เมื่อพระเจ้าโกศลปราชัยต่อการปราบปรามครั้งนี้ ทรง
ตกพระทัย พลางดำริว่า แสนยานุภาพของทหารเรา นี่ ยากที่
จะหาผู้ใดเปรียบได้ เป็นเพราะอะไรกันหนอถึงได้พ่ายแพ้
ครั้งนี้ใคร่ครวญอย่างถี่ถ้วนแล้วก็รู้ว่า การที่เราปราชัยอย่างย่อย
ยับก็เพราะว่า เราวางตัวไม่สม่ำเสมอในทหารหาญ ทำการ
สงครามหวั่นไหวใหม่ ละเลยเพื่อนเก่าผู้ร่วมตายกันมาในสนามรบ
พระองค์รีบเสด็จกลับเมือง จากนั้นทรงดำริว่า เราคนเดียว
เท่านั้นหรือที่ปราชัยอย่างนี้ ในสมัยก่อนมีผู้นำที่ทำเช่นนี้แล้ว
พ่ายแพ้หรือไม่ ทรงรำพึงดังนี้แล้วก็ระลึกถึงพระบรมศาสดา
ครั้งเสวยพระกระยาหารเช้าแล้ว ทรงรีบเสด็จไปยังพระเชตวัน
เพื่อทูลถามเรื่องราวในอดีตที่ตนอยากรู้

ครั้งเสด็จไปถึงพระเชตวัน ได้ถวายบังคมพระศาสดา

อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ

๔๖๓

แล้วทูลเรื่องราวทั้งหมดทันที จากนั้นทรงตรัสถามว่า “ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ในอดีตกาล เคยเกิดเรื่องเหมือนที่เกิดขึ้นกับข้าพระองค์หรือไม่” พระบรมศาสดาทรงปรารภจะตักเตือนพระราชา ไม่ให้มองข้ามผู้ที่เคยมีอุปการคุณมาก่อน จึงตรัสว่า “ดูก่อนมหาบัณฑิต ใช่จะมีแต่พระองค์เท่านั้นที่ปราศัยเพราะการวางตัวเช่นนี้ แม้ในสมัยก่อนก็เคยเกิดเหตุการณ์ทำนองเดียวกับพระองค์เช่นกัน” พระราชาได้ฟังดังนั้น ยิ่งทำให้พระองค์ปรารภว่าที่จะสดับเรื่องราวทั้งหมดที่เคยเกิดขึ้น จึงทูลอ้อนวอนพระศาสดาว่า “ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ขอพระองค์โปรดตรัสเล่าเรื่องราวเหล่านั้นด้วยเถิดพระเจ้าข้า” พระศาสดาผู้เปี่ยมด้วยพระมหากรุณาจึงทรงนำอดีตมาเล่าว่า

ในอดีตกาล มีพระราชาพระนามว่า ธัญชัย ยุธิภูสิลโคตร เสวยราชสมบัติอยู่ที่อินทปัตถนครในแคว้นกुरु ในชาตินั้น พระโพธิสัตว์เสด็จอุบัติในตระกูลบุโรหิตของพระเจ้าธัญชัย ครั้นเติบโตใหญ่พระโพธิสัตว์ได้รับการศึกษาจากสำนักตักกสิลา ซึ่งเป็นแหล่งรวมความรู้ของบัณฑิตทั้งหลายในสมัยนั้น เมื่อจบการศึกษาแล้ว พระโพธิสัตว์ก็เดินทางกลับมารับราชการสนองงานพระเจ้าธัญชัยที่อินทปัตถนคร ได้รับตำแหน่งบุโรหิตผู้คอยถวายอภยธรรมแด่พระราชา สืบต่อจากบิดาของตน ประชาชนได้ขนานนามพระโพธิสัตว์ว่า วิธูรบัณฑิต

อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ

๔๖๔

ในช่วงแรกของการครองราชสมบัติ บ้านเมืองยังไม่ค่อยสงบเรียบร้อย พระเจ้านันทชัยยังต้องปราบปรามเหล่าโจรร้ายเพื่อรักษาความสงบ พระองค์มีทหารที่มีฝีมือมากมาย ทำให้ทุกๆ ครั้งที่ออกปราบปราม ทรงประสบชัยชนะด้วยดีตลอดมา กระทั่งวันหนึ่ง ภายหลังที่กว้าศึกมานานจนบ้านเมืองสงบสุข พระเจ้านันทชัยทรงมีทหารใหม่เข้ามาเพิ่มมากขึ้น พระองค์เริ่มลืมนึกถึงทหารเก่า ไม่ทรงคำนึงถึง ปล่อยปละละเลย ไม่ทรงยกย่องให้เกียรติเหมือนดังเดิม

พระเจ้านันทชัยได้ยกย่อง และสักการะพวกทหารใหม่เท่านั้น ทั้งๆ ที่ทหารใหม่เพิ่งแค่เป็นแขกผู้มาเยือน ยังไม่เคยได้ร่วมทุกข์ในการปราบปรามเหล่าโจรร้าย จนกระทั่งวันหนึ่งเกิดกบฏขึ้นที่ปัจฉิมตชนบท พระราชาพร้อมด้วยทหารเก่าและใหม่เดินทางไปปราบปรามกบฏด้วยกัน ครั้นไปถึง ทหารทั้งสองฝ่ายเกิดความแตกแยก ไม่มีใจเป็นหนึ่ง ทหารเก่าคิดว่า ในเมื่อเราหมดความหมายต่อพระราชาแล้ว ก็ไม่รู้ว่าจะรบไปทำไมกัน ปล่อยให้ทหารใหม่เขารบไปเถิด ฝ่ายทหารใหม่ก็คิดว่า เราเป็นเพียงแค่แขกผู้มาเยือน อีกไม่นานก็กลับบ้านแล้ว ไม่รู้ว่าจะรบไปทำไม ปล่อยให้เจ้าบ้านเขารบให้เต็มที่เถิด

เมื่อต่างฝ่ายต่างคิดเช่นนั้น ทำให้ศึกในครั้งนั้นพระราชา

อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ

๔๖๕

เป็นผู้พ่ายแพ้อย่างราบคาบ เมื่อเป็นเช่นนี้พระองค์ทรงกลับมา
ตรึกตรองหาสาเหตุก็รู้ว่า พระองค์เองมีความผิดอย่างมากที่
วางตนไม่เหมาะสมกับทหารผู้จงรักภักดี วันหนึ่งพระองค์จึงถือ
โอกาส เข้าไปถามวิธูรบัณฑิตว่า “ดูก่อนท่านบัณฑิต ในสมัย
ก่อนเคยมีประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นกับบ้านเมืองอย่างนี้หรือไม่”
พระโพธิสัตว์สดับคำถามของพระราชาแล้ว ประรณานจะกล่าว
ถ้อยคำเตือนพระราชา จึงนำเรื่องที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วว่า
“ข้าแต่มหाराช เรื่องที่เกิดขึ้นกับพระองค์นี้ ทำให้พระองค์
เกิดความเศร้าโศก แต่ความโศกของพระองค์ยังไม่ชื่อว่าโศก
เท่าไรนัก

ในกาลก่อนนั้น เคยมีพราหมณ์เลี้ยงแพะคนหนึ่งชื่อว่า
ฐุมการี ต้อนแพะฝูงใหญ่ออกหากิน และได้สร้างคอกใหญ่ไว้ในป่า
พักแพะไว้ในคอกก่อไฟกั้นยุง เลี้ยงดูแพะและบริโภคนมแพะ
อยู่ที่ป่าแห่งนั้น วันหนึ่ง มีฝูงชะมดผ่านมาจากนั้น ได้เข้ามา
อาศัยในคอก เพราะมีการก่อไฟป้องกันยุงให้ พราหมณ์เห็นชะมด
มีสีเหมือนทองคำก็เกิดความลิ้นหารักใคร่ ลืมเลือนแพะ
ทั้งหลายไปโดยปริยาย ไม่ได้สนใจว่าแพะจะกลับมาเข้าคอก
หรือไม่ หันมาเลี้ยงดูชะมดแทน ไม่ดูแลแพะอย่างที่เคยทำ

เมื่อเลี้ยงดูได้ระยะหนึ่ง ชะมดก็หนีเข้าป่าไป แพะ

อย่าให้เกิดอาการน้อยใจ

๔๖๖

ทั้งหลายก็หายสาบสูญไปด้วย ทำให้พราหมณ์รู้สึกเสียใจมาก จนล้มป่วยเป็นโรคผอมเหลืองและเสียชีวิตในที่สุด ข้าแต่มหาราช ผู้ที่ละทิ้งลืมนเพื่อนเก่า ทำผู้ที่มาใหม่ให้เป็นที่รักเกินไป ก็จะเสียใจเช่นนี้”

ครั้นพระโพธิสัตว์ทูลให้สติพระราชาดังนี้แล้ว ตั้งแต่นั้นมา พระราชาก็กลับตัวหันมาทำนุบำรุงทวารผู้จงรักภักดีเช่นเดิม และดำรงตนอยู่ในโอวาทของพระโพธิสัตว์ บำเพ็ญบุญทุกอย่าง เมื่อละโลกแล้ว ก็ได้ไปสู่สุคติโลกสวรรค์

เราจะเห็นว่า การวางตัวและการปฏิบัติตนกับผู้ที่เคยร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมานั้น เป็นสิ่งที่สำคัญและละเอียดอ่อนมาก บุคคลที่ทำงานเป็นหัวหน้าคน มีผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องดูให้ดี อย่าให้มีการได้ใหม่แล้วลืมเก่า ลืมอุปการคุณของผู้ที่จงรักภักดี ต้องเป็นผู้ที่ตระหนักและจดจำท่านผู้มีพระคุณทั้งหลาย แล้วเราจะเป็นที่รักของทุกๆ คน ชีวิตของเราจะได้ประสบแต่ความสุข ความสำเร็จไปทุกภพทุกชาติ

